

KRISTUSE RISTIMISE PÜHA AD 2024

1Ms 9:12–16 (Gl 3:23–29; Lk 3:15–18.21–22)

12 Ja Jumal ütles: «Lepingu tähis, mille ma teen enese ja teie ja iga teie juures oleva elava hinge vahel igavesteks põlvedeks, on see:

13 ma panen pilvedesse oma vikerkaare ja see on lepingu tähiseks minu ja maa vahel.

14 Kui ma kogun maa kohale pilvi ja pilvedes nähakse vikerkaart,

15 siis ma mõtlen oma lepingule, mis on minu ja teie ja iga elava hinge vahel kõiges lihas, ja vesi ei saa enam kõike liha hävitavaks uputuseks.

16 Kui pilvedes on vikerkaar, siis ma vaatan seda ja mõtlen igavesele lepingule Jumala ja iga elava hinge vahel maa peal olevas kõiges lihas.»

Ja Jumal ütles: «See on lepingu märk, mille mina panen enda ja teie ja iga elava hinge vahele, kes on teiega igipõlvedeks: oma ammukaare ma panen pilve sisse ja see saab olema lepingu märgiks minu ja maa vahel. Ja sünnib, kui ma toon pilve maa kohale, et pilves saab nähtavaks ammukaar. Ja ma pean meeles oma lepingut, mis on minu ja teie ja iga elava hinge vahel kõiges lihas, ja vesi ei saa enam kõike liha hävitavaks uputuseks. Ja pilve sees saab olema ammukaar ja ma vaatan selle peale, et pidada meeles igavest lepingut Jumala ja iga elava hinge vahel kõiges lihas, mis on maa peal.»

Sissejuhatus

Esimene Moosese raamat kannab heebrea keeles nime **בְּרֵאשִׁית** – «alguses». Kreeka keeles ja sellest tulenevalt paljudes teisteski keeltes **Γένεσις** (*Genesis*) – «loomine», «algus», «algallikas».

19.-20. sajandi piibliteaduses oli valdavalt esindatud seisukoht, et nii esimene kui ülejäänud neli Moosese raamatut rajanevad neljal allikal, mida tuntakse nimede Jahvist, Elohist, Deuteronomist ja Prestrikoodeks all. Pikka aega paigutati neist esimese tekkimine Iisraeli kuningriigi kõrgega (10. sajandisse eKr) ning viimane eksiili või vahetult sellele järgnenud ajaperioodi. Viimastel aastakümnetel on hakatud taolist jaotust revideerima ning pakutud välja hüpotees, mille kohaselt vanimaks allikaks on pigem Deuteronomist, millele eksiiliperioodil on lisatud «elloona» seni vanemaks (ning «täiendusena» seni noorimaks) peetud materjal.¹

¹ Taoliste hüpoteeside ja arutelude sisuline väärtus seisneb eeskätt erinevas vastuses küsimusele, kas käsitleda iseäranis alg- ja esiisade lugusid «loomis- ja algusmüütidena» või pigem kirjanduslikku kuube rüütatud teoloogilise (ja ajaloo-filosoofilise) sõnumina. Kiriku traditsiooniline Vana Testamendi käsitus (mille aluseks on nii Jeesuse kui apostlite oma) näeb Vanas Testamendis selle «tekkeloost» sõltumatult Jumala Sõna, mille keskmes on kuulutus Jumala halastusest ja lunastusest, mida Ta pakub langenud inimkonnale. Nii vanema juudi kui kristliku pärimuse järgi on viie Moosese raamatu autoriks suures osas Mooses ise, kes sai need Jumala ilmutusena Siinail (vrd siinkohal ka Jh 5:45-47).

Esimene Moosese raamat jaguneb laias laastus kaheks: peatükid 1–11, mida tuntakse kui alglugusid (maailma loomisest Paabeli tornini), ning peatükid 12–50, mida võime nimetada esiisade lugudeks (Aabra[ha]mi kutsumisest Joosepi surmani). Ajavahemik, mida kogu raamat hõlmab, on juudi traditsiooni järgi umbes 2300 aastat – maailma ja inimese loomisest aastal 3760 eKr kuni Joosepi surmani aastal 1452 eKr. Sett sündis traditsioonilise ajaarvestuse järgi aastal 3631/3630 eKr (vrd 1Ms 5:3), Kaini ja Aabeli sünniaega ei ole mainitud.²

Piibli alguslugusid võib, nagu sageli tehaksegi, pidada müütideks, kuna tegemist ei ole tavapärasel mõttes ajaloo- ega teaduskirjandusega. Ent pigem võib neis siiski näha vastupidist: iidse maailmapildi «demütologiseerimist», s.t põlvest põlve edasi antud tekke- ja põlvnemislugude asetamist usulisse ja sellest tulenevalt ka kõlbelisse konteksti, mille üheks tulemuseks on lahtiütlemine mütoloogilisest maailmapildist ning Jumala loodu ja ajaloo avanemine inimhõlmusel rajanevale vaatlusele ja mõtestamisele, sealhulgas teaduslikule uurimistööle.

Alguslugude tõlgendamisel on oluline tähele panna, et nad ei kõnele mitte ainult (ega mitte niivõrd) sellest, mis ja kuidas on olnud, vaid veelgi enam sellest, miks ja kuidas asjad on, ning vähemalt teataval määral sellestki, kuidas asjad peaksid olema või võiksid olla. Eeskätt on aga tegemist tunnistusega ühestainsast tõelisest Jumalast, kõige oleva Loojast, kes annab kõigele mõtte, sisu ja tähenduse ning kes nii maailma kui inimajaloo käiku juhib ja sellesse otsustavalt sekkub.

Keelelisi märkuseid

Ja Jumal ütles – וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים – sõna אָמַר tähendab «ütleva», «teada andma», aga ka «mõtleva» või «[mõeldut] väljendama».

Lepingu tähis – אוֹת־הַבְּרִית – sõna אוֹת tähendab «märk», «märguanne», «tähis», «meeldetuletus», «tõendusmärk», «oomen». Sõna בְּרִית tähistab kas inimeste omavahelist või inimeste ja Jumala vahel sõlmitud kokkulepet, lepingut.³

Mille ma – אֲשֶׁר־אֲנִי – siin kasutatud isikuline asesõna אֲנִי näitab, et kõneleja isikut on erilisel rõhutatud: «mille *mina*» või koguni «mille *mina ise*».

Teen – נָתַן – sõna נָתַן tähendab «andma», «seadma», «panema», aga ka «määrama», «[kellegi kätte midagi] usaldama».⁴

² Siinkohal on esitatud puhtalt juudi traditsiooniline kronoloogia ilma selle üle debateerimata.

³ 1739. aasta Piiblis: «seädusse täht».

⁴ 1739. aasta Piiblis: «pannen».

Iga...elava hinge – כָּל־נֶפֶשׁ חַיָּה – sõna נֶפֶשׁ – «hing» – tuleneb verbist נָפַשׁ – «hingama». Sõna חַיָּה tähendab «elus», «elav».

Igavesteks – sõna עוֹלָם – «igavene» – tuleneb verbist עָלַם – «peitma», «varjama», «salajas hoidma» ning tähistab mitte ainult igavikku, vaid ka kauget, tundmatut, varjul olevat tulevikku.

Põlvedeks – לְדוֹר – sõna דוֹר – «põlvkond», ka «ajastu» – tuleneb verbist דוּר – «[kokku] kuhjama», ka «[mingit paika] asustama».⁵

Ma panen – נָתַתִּי – sõna נָתַן tähendab «andma», «seadma», «panema», aga ka «määrama», «[kellegi kätte midagi] usaldama».

Pilvedesse – בָּעָנָן – originaalis on tegemist ainsusega: «pilve sisse».

Oma vikerkaare – אֶת־קַשְׁתִּי – sõna קַשְׁתִּי esmane tähendus on «vibu». Enam-vähem sõnasõnaline vaste on vähemalt Lääne-Eesti saartel kasutatud sõna «ammukaar».⁶

Kogun...pilvi – בָּעֲנָנִי עָנָן – siin on tegemist raskestitõlgitava sõnademänguga, umbes nagu: «pilvitan pilve».⁷ Kuna verbi עָנַן üheks tähenduseks on ka «ennustama» ja «manama», võiks tõlkida ka «manan esile pilve».

Ja...nähakse – וְנִרְאָתָה – sõna רָאָה tähendab «nägema», «jälgima», «ära tundma», «mõistma». Originaalis kasutatud passiivi võiks tõlkida: «ja...saab nähtavaks».

Pilvedes – בָּעָנָן – originaalis on tegemist ainsusega: «pilves», «pilve sees».

Siis ma mõtlen – וְזָכַרְתִּי – sõnasõnalt: «ja ma pean meeles».⁸ Sõna זָכַר tähendab «mäletama», «meenutama», «meelde tuletama», «meeles pidama», «mälestama».

Kõiges lihas – בְּכָל־בָּשָׂר – sõna בָּשָׂר tähendab «liha», «ihu», ülekantult «kõik elav», «inimkond».

Pilvedes – בָּעָנָן – originaalis on tegemist ainsusega: «pilves», «pilve sees».

⁵ Siinkohal võib olla huvitav mõtiskleda selle üle, kui erinev on sõna «põlv[kond]» etümoloogia heebrea ja eesti keeles, kusjuures viimane polegi päris selge: «põlv[kond]» võib tuleneda sõnast «põlv» (ihuliige, ühenduskoht, käänukoht), aga võib olla ka sama päritolu, mis sõna «põll», mille üheks alg tähenduseks on ka «süli» (seostades põlvkondade järgnevuse emasüle või -üsaga).

⁶ Sõna «vikerkaar» etümoloogia on arvatavasti seotud sõnaga «vikat», mille kuju vikeraar meenutab.

⁷ 1739. aasta Piiblis: «pilwed pilwetan».

⁸ 1739. aasta Piiblis: «Ja ma tahhan mele tulletada».

Sisuline analüüs

Esimese Moosese raamatu esimese üheteistkümne peatüki alguslugude mahust on umbes pool pühendatud Noale ja veeuputusele. See tähendab, et tegemist on lugudega, millel on kogu Pühakirja ja lunastuslugu silmas pidades põhjanev tähtsus. Veeuputus, Noa ja tema pere pääsemine ning temaga sõlmitud leping on ühelt poolt võrreldavad maailma ja inimese loomisega, teisalt aga kujutavad endast eelpilti Kristuses teostunud lunastusest ja kõige uueks loomisest.

Jumal otsustas «kõik liha» hävitada, kuna Ta «nägi, et inimese kurjus maa peal oli suur ja kõik ta südame mõtlemised iga päev üksnes kurjad» ning «kahetses, et Ta inimese oli teinud maa peale, ja Ta süda valutas» (1Ms 6:5j). Ainsad inimesed, kes pääsesid, olid Noa – «õige mees, täiesti vaga oma rahvapõlve seas», mees, kes «kõndis koos Jumalaga» (1Ms 6:9) – ning tema naine ja ta pojad koos oma naistega, kokku kaheksa hinge.

Pärast seda, kui Jumal oli lubanud maa peal võimutseda hävitaval veeuputusel ning sellel viimaks taanduda lasknud, õnnistas Ta Noad ja tema poegi ning andis neile töotuse: «Niikaua kui püsib maa, ei lõpe külv ega lõikus, külm ega kuum, suvi ega talv, päev ega öö.» (1Ms 8:22) Jumal andis Noale ka ülesande: «Olge viljakad, teid saagu palju ja täitke maa!» (1Ms 9:1) Niisiis oli tõepoolest tegemist uue loomisega – Noa sai täpselt samasuguse käsu, nagu oli antud esimestele inimestele: «Olge viljakad ja teid saagu palju, täitke maa ja alistage see enestele; ja valitsege kalade üle meres, lindude üle taeva all ja kõigi loomade üle, kes maa peal liiguvad!» (1Ms 1:28)

Töötus maa püsimisest tähendas, et Jumal tegi Noaga ning tema kaudu mitte ainult kogu uuesti loodud inimkonnaga, vaid kõige elavaga, lepingu, millega Ta kinnitas, et neid ei taba enam iial samasugune kõike hävitav veeuputus, nagu see, mis oli äsja lõppenud: «Mina, vaata, teen lepingu teiega ja teie järglastega pärast teid, ja iga elava hingega, kes teie juures on: lindudega, kariloomadega ja kõigi metsloomadega, kes teie juures on, kõigiga, kes laevast välja tulid, kõigi maa loomadega. Ma teen teiega lepingu, et enam ei hävitata kõike liha uputusveega ja veeuputus ei tule enam maad rikkuma.» (1Ms 9:9–11)

Oma lepingu tähiseks seadis Jumal vikerkaare – või ammukaare, nagu võiks algteksti võimalikult täpselt edasi anda püüdes tõlkida (vt vastavat keelelist märkust) –, mis ühelt poolt on juba iseenesest niivõrd muljetavaldav loodusnähtus, et ei jäta mitte kedagi kunagi ükskõikseks, teiselt poolt aga väljendab «jumaliku paradoksina» suurepäraselt seda, mida püha Jumala leping patuse inimesega endast kujutab: Jumal mitte ainult ei kingi lootust alati nimelt kõige lootusetumasse olukorda, vaid veelgi enam, kasutab kõige lootusetumat olukorda lootuse allikana.⁹

⁹ Vrd Rm 4:18: «Aabraham uskus, kui lootus näis lootusetu.»

Vikerkaar tekib Päikesele vastaspoolisel taevasfääriosal vihmapiilve taustal: selleks, et vikerkaart näha, on vaja pöörata selg Päikese poole ning vaadata enda ees olevat pilve ja vihmasadu. Inimese jaoks, kes on äsja elanud üle hukatusliku veeuputuse, oleks ülima tõenäosusega tegemist hirmutava, kohutavaid läbielamisi meelde toova vaatepildiga, mis võib tekitada kahtluse, kas pääsemine pole siiski vaid näiline ning lõppkokkuvõttes on kõik ikkagi täiesti lootusetu. Jumal näitab aga just taolisel viisil oma hea tahte ja armu suurust ning pakutava pääste kindlust ja kõikevõitvust.

Sõnad, millega Jumal Noale oma lepingu tähist tutvustab, ei kõnele aga mitte niivõrd sellest, et inimesed võivad vikerkaare nägemisest julgust ammutada, kuivõrd sellest, et Jumal ise tuletab seda nähes meelde oma lepingut ning Noa kaudu nii inimkonnale kui kõigele elavale antud töotusi: «Kui ma kogun maa kohale pilvi ja pilvedes nähakse vikerkaart, siis ma mõtlen oma lepingule, mis on minu ja teie ja iga elava hinge vahel kõiges lihas, ja vesi ei saa enam kõike liha hävitavaks uputuseks. Kui pilvedes on vikerkaar, siis ma vaatan seda ja mõtlen igavesele lepingule Jumala ja iga elava hinge vahel maa peal olevas kõiges lihas.» (1Ms 9:14–16)

Muidugi ei vaja Jumal meeldetuletust, niisiis on ka siin ikkagi tegemist eeskätt inimestele mõeldud kinnitusega: Jumala töötused on täiesti vankumatud, Jumala ja «kõige liha» vahel sõlmitud leping on Tema poolt vaadates igavene ja murdmatult kindel ning seda ei suuda tühistada isegi inimeste patud: «Ma ei nea enam maad inimese pärast, sest inimese südame mõtlemised on kurjad ta lapsepõlvest peale; ma ei hävita ka enam kõike, mis elab, nõnda nagu ma olen teinud.» (1Ms 8:21)

On oluline meeles pidada, et Jumal on muutumatu (Jk 1:17) ja see tähendab, et nii, nagu Moosese Seadus ei ole teinud kehtetuks Aabrahamile antud töotusi (Gl 3:17), nii ei ole ka ei Aabrahami ega Moosese sõlmitud lepingud tühistanud Noaga tehtud lepingut, millesse on pealegi kaasatud kogu loodu, nii et võime koos apostel Paulusega olla kindlad, et «ka loodu ise vabastatakse kord kaduvuse orjusest Jumala laste kirkuse vabadusse» (Rm 8:21).

Kristlik traditsioon näeb nii Noas kui veeuputuses eelpilte Kristuses teostunud lunastusest. Apostel Peetrus kirjutab otsesõnu: «Kristus kannatas pattude pärast üheainsa korra, õige ülekohtuste eest, et Ta teid juhiks Jumala juurde, olles küll ihu poolest surmatud, ent elustatud vaimu läbi, kelles Ta läks ja kuulutas vangis olevaile vaimudele, kes olid olnud sõnakuulmatud muiste, kui Jumala pikk meel ootas Noa päevil, laeva valmistamise ajal, milles vähesed – see tähendab kaheksa hinge – veest päästeti. Selle võrdkujuna päästab teidki nüüd ristimine, mis ei ole lihaliku rüveduse kõrvaldamine, vaid hea südametunnistuse taotlemine Jumalalt Jeesuse Kristuse ülestõusmise kaudu.» (1Pt 3:18–21)

On tähelepanuväärne, et kreeka keeles Noa laevast kõneldes tarvitatud sõna κιβωτός tähistab ka lepingulaegast, mis ühtlasi sümboliseerib Kristust, kes ohverdas ennast selleks, et päästa meid surmast ja hukatusest ning lepitada meid Jumalaga: «Sest kõik on pattu teinud ja ilma jäänud Jumala kirkusest ning mõistetakse õigeks Tema armust päris muidu, lunastuse kaudu, mis on Kristuses Jeesuses, kelle Jumal on seadnud Tema veres lepitusohvriks usu kaudu, et näidata üles oma õigust sellega, et Ta kustutas varem tehtud patud oma jumalikus sallivuses, et näidata üles oma õigust praegusel ajal, et Tema ise on õige ja teeb õigeks igaühe, kes usub Jeesusesse.» (Rm 3:23–26)

Nii on veeuputus ristimise ning laev, mis Noa ja tema pere veeuputuses hukkumisest päästis, Kristuse enda eelkujutis.¹⁰ Kirik väljendab seda muuhulgas iidises ristimisvee pühitsemise palves: «*Deus, qui, nocētis mundi crimina per aquas abluis, regeneratiōnis spēciam in ipsa diluōii effusiōne signāsti: ut, unū ejusdēmq̄ elemēti mystērio, et finis esset vitiis et orīgo virtūtibus. Réspice, Dōmine, in faciē Ecclēsiæ tuæ, et multíplica in ea regeneratiōnes tuas.*» – «Jumal, kes sa ülekohtuse maailma kuriteod veega maha pesid ning uputusevee seda välja valades uuestisünni märgiks seadsid, et ühe ja sama elemendi müsteerium võiks olla pahede ots ja vooruste algus, vaata, Issand, oma Kiriku peale ja rohkenda temas uuestisünde.»

Ristimises sureb inimene koos Kristusega patule, surmale ja kurjale ning tõuseb koos Temaga üles uueks eluks õiguses, pühaduses ja Jumala kirkuses (Rm 6:3jj). Apostel Peetrus kinnitab sedasama, sedastades, et ristimine ei ole välispidine pesemine (liha rüveduse kõrvaldamine), vaid «hea südametunnistuse taotlemine Jumalalt Jeesuse Kristuse ülestõusmise kaudu» (1Pt 3:21), mille tulemuseks on, taas Pauluse sõnu kasutades, see, et need, kes on ristitud, teavad «endid olevat surnud patule, aga elavat Jumalale Kristuses Jeesuses» (Rm 6:11). Teisal väljendab apostel Paulus sama tõde sõnadega: «Teie olete puhtaks pestud, te olete pühitsetud, te olete õigeks tehtud Issanda Jeesuse Kristuse nimes ja meie Jumala Vaimus.» (1Kr 6:11)

Ristimine on sakrament, s.t püha märk, mis teostab seesmise armu kaudu seda, mida ta väliselt tähistab. Märgina tähistab ristimine Kristuses sõlmitud Uut Lepingut Jumala ja inimese vahel, olles ühtaegu julgustav meeldetuletus ja kinnitus – sarnaselt vikerkaarele, mis tuletab meelde Jumala ja Noa vahel sõlmitud lepingut ning kinnitab kõike elavat teadmises, et Jumal ei hävita teda enam veeuputusega. Nii sümboliseerib vikerkaar ka ristimist, tuletades ühtlasi meelde nii sakramentide kui tegelikult igasuguste lepingute hoiatavat külge: see, kes lepingut rikub, peab kandma ka tagajärgi.

Sakramentide puhul on lepingu rikkumise tagajärjeks see, et nende kaudu pakutav, ent tagasi lükatud või kuritarvitatud arm pöördub õnnistusest needuseks: «On ju võimatu neid, kes kord on olnud valgustatud, kes on maitsnud taevast andi ja saanud osa

¹⁰ Noa laev on ka kiriku sümbol.

Pühast Vaimust, kes on kogenud Jumala head sõna ja tulevase ajastu vägesid ning ometi ära taganenud – neid on võimatu uuendada jälle meeleparanduseks, sest et nad iseendi kahjuks löövad Jumala Poja risti ja teevad Ta naeruks. Sest kui me tahtlikult teeme pattu pärast seda, kui oleme õppinud tundma tõde, siis ei ole enam ohvrit pattude eest, vaid ainult mingi hirmus kohtu ootamine ja äge tuli, mis neelab vastased.» (Hb 6:4–6; 10:26j)

See ei tähenda, et Jumal oma lepingu tühistaks. Tema sõna on kindel: tegemist on igavese lepinguga, mille puhul ei tohi unustada, et see pole mõeldud mitte üksnes ühele valitud rahvale, vaid kogu inimkonnale. Nagu ka Aabrahamile antud tötused on mõeldud kõigile rahvastele ning Kristus on tulnud, et olla kõigi inimeste Päästja (vrd 1Tm 4:10). Kui veeuputus hävitasid tulvavood kõik peale kaheksa hinge, siis Kristuses, kes on meie eest surnud ja surnuist üles tõusnud ning kes kinnitas oma solidaarsust kõigi patustega, kui lasi end Johannesel ilma seda ise vajamata meeleparanduse märgiks ristida, et «täita kõike õigust» (Mt 3:15), on kõik maailma veed pühitsetud selleks, et inimkond võiks nende läbi pääseda «kaduvuse orjusest Jumala laste kirkuse vabadusse» (Rm 8:21).

Jutluseks

Ilmumisaja esimesel pühapäeval tähistatakse EELK Kirikukäsiraamatu järgi Kristuse ristimise püha. Vanakirikliku traditsiooni järgi on Issanda ristimine üks kolmest algselt Ilmumispühal (6. jaanuaril) meenutatud sündmusest – teised kaks on Jeesuslapse kummardamine hommikumaa tarkade poolt (Mt 2:1–12) ja Jeesuse esimene imetegu Kaana pulmas (Jh 2:1–11). Neid kolme ühendab Jeesuse jumalikkuse (ja jumaliku lunastusmissiooni) avalikukssaamine: Ta on tulnud kogu inimkonna Õnnistegijana, et tuua patustele andeksandmine ning nad taas Jumala kui oma taevase peigmehega lepitada ja igaveseks ühendada.

Vanakiriklik traditsioon ütleb, et ennast ristida lastes inimkonnaga oma solidaarsust kinnitades ning Jumala Tallena asendavalt kogu maailma pattu enda peale võttes pühitses Kristus kõik veed ristimiseks. Siin ei peeta silmas aga mitte enam Johannese meeleparandusristimist, vaid kristlikku ristimist, milles inimesele saab Jumala halastust mööda osaks uuestisünni pesemine ja Püha Vaimu uuendamine (vrd Tt 3:5), Inimese patud pestakse maha, talle seni suletud olnud taevast avatakse ning väetist, patusest ja surmale määratud inimlapsest saab oma taevase Isaga lepitatuna Jumala armastatud laps, kellest Jumalal on hea meel.

EELK Kirikukäsiraamatu järgi on Kristuse ristimise püha kolmanda lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks kas suurele veeuputusele järgnenud leping Jumala ja Noa vahel (1Ms 9:12–16) või Joosua poolt kinnitatud leping Jumala ja Iisraeli rahva vahel, mille krooniks oli kuiva jalaga läbimine Jordanist (Jos 3:5–11.17).

Kolmanda lugemisaasta Epistliks (Gl 3:23–29) on apostel Pauluse mõttekäik Seadusest kui meie kasvatajast Kristuse poole ning kinnitus, et kõik, kes on Kristusesse ristitud, on Temaga rõivastatud, s.t saanud Temas Aabrahami pärijaks ja Jumala lapseks.

Kolmanda lugemisaasta Evangeelium (Lk Lk 3:15–18.21–22) algab Ristija Johannese kuulutusega peagi saabuvast Messiasist, kes tuleb, et «puhastada oma rehealust ja koguda nisud oma aita» ning põletada aganad «ära kustumatu tulega». Evangeeliumi teises pooles nimetatakse Jeesuse ristimist ning sellega kaasnenud taeva avanemist, Püha Vaimu laskumist Jeesuse peale ja taevast kostvat häält, mis ütles Jeesusele: «Sina oled mu armas Poeg, Sinust on mul hea meel!»

Mõlemad Vana Testamendi lugemised – nii veeuputuse kui Jordanist läbimineku lugu – kujutavad vanakirikliku pärimuse järgi ette ristimist: ristimises uputatakse kõik, mis on vana, rikutud ja patune ning «tõuseb üles uus inimene, kes elab õiguses ja puhtuses Jumala ees» (Martin Luther, Väike katekismus); ristimise kaudu siseneb inimene surma- ja patukõrbet selja taha jättes igavese elu Töötatud Maale.¹¹

Kristuse ristimise püha keskpunktis on Jeesus, kes ennast ristida lastes ilmutab oma jumalikkust ning näitab avalikult, et Ta on tulnud, et inimeste patt enda peale võtta ja ära kanda. Vana Testamendi lugemine Jumala ja Noa ning Noa kaudu kõige elavaga sõlmitud lepingust julgustab meid lootma Jumala päästetahte ja igavestele töotustele, mis on vankumatud ka siis, kui kõik näib olevat lootusetu. Jumal täidab oma töötused ja on oma lepingule ustav hoolimata sellest, et «inimese südame mõtlemised on kurjad ta lapsepõlvest peale» (1Ms 8:21). Jumal «ei taha, et keegi hukkuks, vaid et kõik jõuaksid meelearandusele» (2Pt 3:9).

Jutluse võib üles ehitada näiteks järgmiste punktidenä:

1. «Inimese südame mõtlemised on kurjad ta lapsepõlvest peale.» (1Ms 8:21) Kuigi me võiksime tahta loota vastupidist, on tõde see, et ka pärast veeuputust on inimkonna olukord sama õnnetu ja lootusetu nagu enne seda: me oleme vaesed ja viletsad, hukkumisele määratud patused. Isegi Noa, keda nimetatakse «täiesti vagaks oma rahvapõlve seas» ja kes «kõndis koos Jumalaga», ei olnud ilma patuta ega vaba nõrkustest (seepärast pidi temagi viimaks surema, kuigi väga kõrges eas). Meie ainus lootus on Jumal – ning kui meil tõesti on see lootus, siis võime teada, et see ei jäta meid häbisse. Jumal hoolib meist ja armastab meid hoolimata meie nõtrusest ja isegi patust.

¹¹ Veelgi paremini kujutab ristimise tähendust Punasest merest läbimineku, kusjuures selle puhul tähistab Iisraeli kõrberännak ristitud inimese elu kiusatuste- ja katsumusterohkes maailmas, ning Jordanist läbimineku ihulikkude surma ja «siit lahkumist, et olla Kristusega, sest see on väga palju parem» (vrd Fl 1:23).

2. Üheks märgiks Jumala armastusest ning meile ka kõige lootusetumas olukorras kingitud lootusest on vikerkaar. Paraku on tänapäeval tegemist enneolematult vastuolulise märgiga, ent me ei pea laskma ennast sellest häirida ega meile Jumala poolt kingitud lootuse ja uue alguse märki ära võtta. Vikerkaar, milles saab nähtavaks meile Jumala poolt kingitud valguse sära ja rikkus, tekib siis, kui meie silme ees pole mitte päike, vaid vihmapiiv. Pühakirja lugedes näeme, et nii on Jumal ikka ja jälle toiminud: just seal, kus inimene näeb enda ees vaid sünget pimedust, kingib Jumal talle kõige säravama ja meeliülendavama valguse; just seal, kus ei näi olevat mingit lootust pääsemisele, kogeme Jumala ligiolu ja päästvat väge. Jumal sõlmis veeuputusest päästetud Noaga ning tema kaudu mitte üksnes kogu inimkonnaga, vaid kõige elavaga igaveseks ajaks lepingu, kinnitades, et Ta ei taha meid mitte hävitada, vaid päästa.
3. Selle töötuse on Jumal täitnud Jeesuses Kristuses, oma ainusündinud Pojas, kes sai inimeseks, et olla meie Lunastaja ja Õnnistegija. Kristus võttis omaks meie liha, saades meie sarnaseks kõiges peale patu. Ent veelgi enam: Ta võttis enda peale ka meie patu ja süü, et ise milleski süüdi olemata kannatada ja surra süüdlaste eest ning teha hukule määratud patused mitte ainult õigeks Jumala ees, vaid ka Tema lasteks ja pärijateks. Kõike, mida Jeesus tegi, tegi Ta meie pärast. Nii laskis Ta ennast ka ristida meie pärast – Tema ei vajanud meelearandust, mida Johannese ristimine tähistas, küll aga vajame seda meie. Kiriku pärimus ütleb, et Kristuse ristimises on kõik maailma veed pühitsetud ristimiseks – selleks, et meie võiksime Kristusesse uskudes ja ennast nüüd juba mitte Johannese ristimisega, vaid kristliku ristimisega ristida lastes saada Kristusega rõivastatud, et meie patud oleksid maha pestud ning me oleksime uuestisünni pesemise ja Püha Vaimu uuendamise läbi päästetud. Veeuputus oli ristimise eelkujutis ning kõik, kes on ristitud, on koos Kristusega surnud patule, kurjale ja surmale. Veelgi enam on ristimine aga Jumala armu ja lepingu märk – sarnaselt vikerkaarele, mis kinnitab meile, et Jumal ei taha mitte kellegi hukkumist, vaid seda, et kõik võiksid tulla meelearandusele ja pärida igavese elu Tema laste kirkuse vabaduses.